

**HAYAO MIYAZAKI'NİN “RÜZGÂRLI VADİ, KOMŞUM TOTORO,
RÜZGÂR YÜKSELİYOR” ANİMELERİNDEKİ PEYZAJ UNSURLARININ
İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ**
ANIMATIONS AND ANALYSIS AND EVALUATION OF LANDSCAPE ELEMENTS
IN HAYAO MIYAZAKI'S “WINDY VALLEY, MY NEIGHBOR TOTORO,
WIND RISING” ANIMATIONS

Alper SAĞLIK

Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Assoc. Prof., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design,
Department of Landscape Architecture
alpersaglik@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1156-1201>

Merve TEMİZ

Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Res. Assist., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design,
Department of Landscape Architecture
mervetemiz@comu.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6662-4399>

Gizem KASNIÇ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
*Graduate Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, Institute of Science,
Department of Landscape Architecture*
gzmksnc@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4070-6484>

Abdullah KELKİT

Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi,
Peyzaj Mimarlığı Bölümü
*Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Architecture and Design,
Department of Landscape Architecture*
akelkit@comu.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5364-6425>

Atıf/Citation

Sağlık, A, Temiz, M, Kasniç, G, Kelkit, A. (2021). “Hayao Miyazaki'nin ‘Rüzgârlı Vadi, Komşum Totoro, Rüzgâr Yükseliyor’ Animelerindeki Peyzaj Unsurlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi”. *Sanat Dergisi*, (37), 359-374.
Araştırma makalesi/Research article
Doi: <http://doi.org/10.47571/ataunigsfd.764769>

Öz

Animasyonlar insanı konu alan, eğlendiren ve düşündüren, yeri geldiğinde hüzünlendiren kareler bütünüdür. İnsana aktarılmak istenen duygu ve düşüncelerin tümü animasyonlar aracılığıyla sağlanabilir. Tüm insanlığı ilgilendiren çevre sorunları, doğa olayları ya da ders alınması gereken farklı konular animasyon yardımıyla 7’den 70’ e herkese anlatılabilmektedir. Animelerde anlatımda kullanılan mekân kavramı için mimarinin birçok dalından faydalanılır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan içerik analizi yöntemi kullanılarak anime dünyasında önemli bir isim olan Japon manga ve anime sanatçısı Hayao Miyazaki’ye ait 3 adet Japon animesi seçilmiştir. Çalışma kapsamında, Japon animelerinde ön planda olan peyzaj unsurları irdelenmiş, peyzaj olgusunun animelerde nasıl değerlendirildiğini ve hangi ölçüde olduğunu göstermek amaçlanmıştır. Bu sebeple Hayao Miyazaki’nin “Rüzgârlı Vadi, Komşum Totoro, Rüzgâr Yükseliyor” eserleri seçilmiştir. Çalışmada göstergebilimsel çözümleme yönteminden faydalanılarak filmlerdeki sahneler incelenmiştir. Seçilen filmlerde Miyazaki’nin peyzaj unsurlarını kullanarak evrensel çevre problemlerini çevresel farkındalığı başarılı bir şekilde ele aldığı görülmüştür. Böylece peyzaj mimarisinin farklı bir alanda kullanımı daha gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Animasyon Peyzajı, Animelerde Peyzaj, Japon Peyzajı.

Abstract

Animations are a set of frames that are about, entertain and make people think, and make people sad when necessary. All of the feelings and thoughts that are desired to be transferred to human beings can be provided through animations. Environmental problems that concern all humanity, natural events or different subjects that need lessons can be explained to everyone from 7 to 70 with the help of animation. Many branches of architecture are used for the concept of space used in narration in animations. In this study, 3 Japanese anime belonging to the Japanese manga and anime artist Hayao Miyazaki, who is an important name in the anime world, were selected using the content analysis method included in qualitative research methods. In the scope of the study, the landscape elements that are at the forefront in Japanese anime were examined, and it was aimed to show how the landscape phenomenon is evaluated in animations and to what extent. For this reason, the works of Hayao Miyazaki "The Windy Valley, My Neighbor Totoro, The Wind Rises" were selected. In the study, the scenes in the movies were examined by using the semiotic analysis method. In the selected films, it has been seen that Miyazaki successfully addressed the universal environmental problems and environmental awareness by using landscape elements. Thus, the use of landscape architecture in a different area has been demonstrated.

Key words: Animation Landscape, Landscape in Anime, Japanese Landscape.

Giriş

Animasyon, genel olarak insanı konu alan, insanı düşündüren, eğlendiren ve yeri geldiğinde hüzünlendiren, arka arkaya birbirini takip eden bağlantılı hareket karelerinin saniyelik süre içerisinde bir canlandırma eylemidir (Akören, 2018: 126). Animeler, sanal olarak oluşturulmalarının verdiği avantajla, izleyicisi için sonsuz olasılıkta mekânlar sunabilme gücüne sahiptir. Bazen hayal ürünü bazen ise gerçek mekânlardan

yararlanılmaktadır (Taşar, 2015: 1). İzleyicilerine mekânlar yardımıyla anlatmak ve vurgulamak istedikleri konuları rahatça anlatabilmektedir.

Mağarada yaşayan insanların duvarlara çizdiği çizgiler ile ortaya çıktığı varsayılan animasyonlar, tarihi çizgilerin kompozisyon oluşturmasıyla birlikte ilk ortaya çıkışı 1800'lere dayanmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle animasyonların ikinci boyuttan üçüncü boyuta geçmesi sağlanmıştır. Üçüncü boyuta geçişte yaşanan gelişmeler ile birlikte mimarlık, peyzaj mimarlığı ve iç mimarlık disiplinleri beraber çalışarak ortak bir paydada animasyonlara destek vermişlerdir.

Birlikte yaşayan toplulukların doğayı nasıl tanımladıkları ve mekânlara bunu nasıl yansıttıkları kültürleri ile doğrudan ilişkilidir (Sağlı, 2016: 1-4). Toplulukların doğayı inşa etme şekilleri ve çevreleri konusunda dünya görüşlerindeki ayrımların farklı manzaralar yarattığını savunmaktadır. Kullanılan doğa öğesi, insanların kendi içlerinde doğa ile bir serüvene çıkmasını sağlar (Mumcu ve Yılmaz, 2018: 3).

Japonya, geleneksel kültürler ve farklı inançların birlikte yaşandığı bir ülkedir. Japonya'da Şinto veya Şintoizm ülkenin milli dini olarak kabul edilmektedir. Şinto inancına göre doğanın orman, dağ, deniz gibi farklı yerlerinde "kami" adı verilen ruhlar bulunmaktadır. Doğa ile uyumlu halde yaşayan bu ruhlara toplumun kahramanları da dâhil olmuştur. Peyzaj, Japonların estetik duygusunu geliştirerek güzellik sevgisine ilham olmuştur. Şiir ve kompozisyonlarında, kırsal bölgelerin güzelliklerinden esinlenmişlerdir. İlkbahar döneminde çeşitli eğlence ve etkinlikler düzenleyerek kiraz açılış törenleri yapmışlar, yeşil çaya oldukça önem verip çay seremonileri yaparak doğanın her noktası, kültürlerinin önemli birer parçası haline gelmiştir (Koç, 2020: 130-134).

Anime filmleri denildiğinde akla ilk gelen ülke Japonya olmaktadır. Japon animeleri, Amerikan animelerinin önüne geçmiştir. Japon kültüründe ilk olarak animasyonlar, manga kültürü olarak tanınmaktadır. Manga, Japon kültüründeki çizgi romana verilen genel isimdir. Manga olarak adlandırılma sebebi üslup farklılığıdır. Çizgi romanın plastik kalitesi, devamlılık ilkelerinin kullanım şekli, görsel ve yazılı öyküleme süreci, konu seçimi, yöntem ve uygulama bakımından son derece kendine özgü olması sebebiyle Manga olarak tanımlanmaktadır (Parlak, 2019: 6).

Ünlü Japon anime sanatçısı Hayao Miyazaki, 5 Ocak 1941'de Japonya'nın başkenti Tokyo'da doğmuştur. Ünlü sanatçı özgür düşünce ruhunu benimsemiş ve sorgulayıcı tavrıyla dikkat çekmiştir. Hayatında yaşadığı olumsuzluklardan dolayı tüm ülkeyi gezmek zorunda kalmış olan sanatçı, tüm tecrübe ve bilgilerini çoğu zaman eserlerine yansıtmıştır. Miyazaki, teknolojiyi kullanmak yerine eserlerinde el çizimine önem vermektedir (Kamacioğlu, 2017: 8). Hayao Miyazaki, Kagliostro'nun Şatosu (1979), Rüzgârlı Vadi (1984), Gökteki Kale (1986), Komşum Totoro (1988), Küçük Cadı Kiki (1989), Dün Gibi (1991), Kırmızı Kanatlar (1992), Pom Poko (1994), Yüreğinin Sesi- On your Mark (1995), Prenses Mononoke (1997), Ruhların Kaçışı- Kujiratori (2001), Koro no Dai-sanpo- Mei to Koneko basu- Kūsō no Sora Tobu Kikaitachi- Sihirli Kedi (2002), Yürüyen Şato (2004), Mizugumo Monmon- Yadosagashi- Hoshi o Katta Hi (2006), Küçük Deniz Kızı Ponyo (2008), Pandane to

tamago hime- Aşırırcılar (2010), Tepedeki Ev (2011), Rüzgâr Yükseliyor (2013) filmlerinde yönetmen, yapımcı ve yazar rollerini üstlenmiştir (Turanalp, 2019: 24-26).

Miyazaki animeleri, çocukluktaki masumiyet ve duru görüşlülük, doğa-insan ilişkileri, erginleşme ve kahramanın yolculuğu gibi evrensel temaları ele alırken, Japon kültürü ve yaşayışı konusundaki en temel bilgileri de içermektedir (Telci, 2010: 244). Filmlerinde insanoğlunun doğayla ilişkisi, iktisadi büyüme, gelenek ile modernite, zanaat ile teknoloji arasındaki çatışma, insanlık ve sahici toplumsal ruh gibi sorunlar irdelenmektedir. Japonya'nın yerel inanç sistemine göre insanın doğal çevreyle uyumu son derece önemlidir. Bu dinin etiğinden ilham alan Miyazaki filmlerinde de çevre, varlıkların canlı bir toplamı olarak kabul edilir (Benjamin, 1969: 51, Buck-Morss, 1989: 86, Bigelow, 2009: 60-61).

Bu çalışma, Japon animelerinde ön planda olan peyzajın irdelenerek, 3 adet Japon animesinde peyzajın nasıl değerlendirildiğini göstermek, peyzaj olgusunun animelerde hangi ölçüde yer aldığını incelemek, peyzaj materyalinden gerçek ya da ütopyk olarak mı faydalandığını anlamak amacıyla hazırlanmıştır. Seçilen üç anime, Hayao Miyazaki' nin "Rüzgârlı Vadi, Komşum Totoro, Rüzgâr Yükseliyor" eserleri olmuştur. "Güç" çevrenizdeki herkese istediğiniz her şeyi yaptırabilecek etkinizin olmasıdır. Bunun için üç yol vardır; birinci yöntem, onları sopayla tehdit etmek, ikinci yöntem havuç vererek onları kandırmak, üçüncü yöntem ise onları etkilemek ve ikna ederek iş birliği yapmaya davet etmektir. Böylece istediğiniz şeyin aynısını istemeye başlayacaklardır (Nye, Erişim Tarihi: 18.02.2021).

Hayao Miyazaki'in filmlerinin karakterini yansıtan en önemli öğelerden birisi de Miyaza'kinin doğaya ve çevreye karşı olan duyarlılığıdır. Çevresel sorunları ve insanın eliyle doğayı yok etmesi temasını çoğu filminin içine yerleştirmiştir (Chan, 2015: 104). Çizgi filmlerinde, doğa çizimlerinde ve mimari yapılarında Japon şehirlerinden esinlenmiş ve bunları kültürel bir öge olarak aktarmıştır. Özetle animasyonlarda tüm mimari detaylar oldukça önemlidir. Bu mimari detaylar bize endüstrileşme sonucu hızlı kentleşme ve teknolojinin gelişmesiyle oluşan doğal felaketleri anlatmada öncülük etmektedir.

1. Materyal ve Yöntem

1.1. Araştırmanın Materyali ve Yöntemi

Çalışmanın ana materyalini Hayao Miyazaki' nin "Rüzgârlı Vadi, Komşum Totoro, Rüzgâr Yükseliyor" eserleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan içerik analizi yöntemi kullanılmış ve Hayao Miyazaki'nin doğa ve doğal olayları kapsayan üç filmi incelenmiştir. Çalışma kapsamında yer verilen filmlerde, amacına uygun olarak çeşitli materyallerin incelenmesi sonucu kültürel doğa çizimleri ve çeşitli mimari unsurlara ulaşılmıştır. Animelerde yer alan öğeler ile göstergebilimsel çözümleme yönteminden de faydalanarak çeşitli görsel dokümanlar incelenmiştir. İnceleme sonucunda içerikler birbirleriyle ilişkilendirilerek bir sonuca varılmıştır. Araştırma öncelikle anime filmlerinin incelenmesi, seçilen animelerin daha sonra tekrar tekrar izlenmesi, peyzaj mimarlığı kapsamında gerekli

notların alınması ve seçilen animeler ile ilgili kaynakların araştırılmasıyla hazırlanmıştır.

1.2. Verilerin Toplanması

Japon anime filmlerinin incelenmesi ile anime kültürünün en önemli eserlerini veren, Hayao Miyazaki'nin 3 adet eseri seçilmiştir. Seçilen animeler; Rüzgârlı Vadi, Komşum Totoro, Rüzgâr Yükseliyor isimli animelerdir. Seçilen bu üç anime peyzajın ön planda gösterildiği, genel olarak ütopyik peyzaj öğelerinin olmadığı animelerdir. Ütopyik peyzaj öğelerine Rüzgârlı Vadi'de rastlanılmaktadır. Komşum Totoro ve Rüzgâr yükseliyor animeleri ise genel peyzaj öğelerinin ve tarım ürünlerinin paylaşıldığı animelerdir.

1.3. Verilerin Analizi

1.3.1. Rüzgârlı Vadi

Bu film Miyazaki'nin kendisi tarafından yazılan tam uzunlukta bir mangaya dayanmaktadır. Daha sonraki filmleri Princess Mononoke ve Spirited Away'de olduğu gibi, Miyazaki ana karakteri olan güçlü bir kadın, bu durumda tüm savaşları sona erdirmek ve dünyanın iplerini bir araya getirmek için eski bir efsaneyi yerine getiren biri olarak canlandırılıyor (Derdiyok, 2019: 230-232). Miyazaki'yi uluslararası üne kavuşturan film, 1984 yapımı Kaze no Tani no Nausicaa (Nausicaa of The Valley of The Wind)'dir. Miyazaki'nin aynı isimli mangasından uyarlanan ve çok sayıda ödül alan filmde, gelecekte dev böceklerle dolu zehirli ormanların her yeri kapladığı dünyada, açgözlü insanların doğayı ve kendi halkını yok etmesini önlemeye çalışan bir prensesin hikâyesi anlatılmaktadır. Miyazaki, bu eserini hazırlarken Darwinizm akımından etkilenmiş olduğunu, dinazorların neden yok olduğunu düşündüğünü ve endüstrileşmenin insanoğlunun sonunu getireceğine inandığını belirtmektedir. Hayao Miyazaki'nin tahrip olmuş bir çevrede, bitkiler ve hayvanlarla iletişim kuran bir prensesin öyküsünü anlattığı Rüzgârlı Vadi, Japonya'da yaşanan gerçek bir çevre felaketinden, Minamata Gölü ve çevresinin cıva atıklarıyla zehirlenmesinden esinlenilmiştir (Gravett, 2008: 115).

Bir savaş sonrasında ortaya çıkan zehirli gazlarından dolayı kirlenerek yaşanılması mümkün olmayan hale getirilen doğanın, zehirli bitkiler ve böceklerle kendini koruması anlatılmaktadır. Doğa bilinci oldukça hâkim olan animede, doğanın kendini yenileyebildiği de göz ardı edilmemiştir. Çok az insan sayısına sahip olan krallıklar, zehirli gazdan arındırılmış alanlarda tarım ile uğraşarak hayatlarını devam ettirmektedir. Prens Nausicaa ve halkı zehirli gazdan arındırılmış bölgede yaşayan topluluklardan biridir. Prens doğaüstü güçleri sayesinde orman ve böceklerle konuşabilme yetisine sahiptir. Görsel 1'de Prens Nausicaa, Ohm ve zehirli diyar sahneleri görülmektedir.

Görsel 1. Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Prenses Nausicaa, Ohm ve Zehirli Diyar Sahneleri

Prenses Nausicaa, aynı zamanda rüzgârın ustası ve bir savaşçıdır. Prenses Nausicaa'nın halkı, zehirli gazlardan ve tohumlardan dolayı zaman zaman gaz maskesi takması gerekmektedir. Başka bir krallığın uçağının Nausicaa Prensesinin yaşadığı alana düşmesiyle olaylar başlar. Düşen uçakta sadece kargo bölümü kalmakta ve askerler şehri istila etmektedir. Bu krallık zehirli ormanı yakmak ve içindeki Ohm'ları öldürmek istemektedir. Prenses Nausicaa buna karşı çıkmakta, Ohm'ların kızmasıyla başlarına daha büyük felaketlerin geleceğini savunmaktadır.

1.3.2. Komşum Totoro

Miyazaki, 1988 yılında, hikâyesini kendisinin yazdığı Tonari no Totoro (My Neighbor Totoro) adlı filmi yönetmiştir. Miyazaki'ye göre, Komşum Totoro, kendisine ve kendi çocukluğuna, yeşil bitkilere saygı duymadığı ve onları yoksulluğun sembolü olarak gördüğü bir mektup niteliğindedir (Mayumi, 2005: 4). Bu filmde, iki kız kardeşin büyülü orman yaratıklarıyla olan maceraları anlatılmaktadır. Filmde, kızların annelerinin hastanede hasta yatması ile kendi annesinin hastalığına göndermeler yapmıştır.

Anneleri hasta ve hastanede uzun süre yatan iki küçük kızın, hastanenin yakınında kırsal bir alana taşınmak istemesiyle hikâye başlamaktadır. Babaları profesör olan bu aile, köyde eski bir eve taşınmak için yola koyulmuşlardır. Köy, tarım arazileri ve ormanlar ile çevrilidir. Orada yaşayan çocuklar tarafından ev, perili ev olarak anılmaktadır. Bahçesinde onların tanımlamalarıyla büyük bir Kafur ağacı bulunan evde, zamanla farklı varlıkların yaşadığını fark ederler. Bu ağacın içinde, farklı diyara giden yarıklar bulunmaktadır. Mei, bahçede gördüğü küçük tavşancıkları takip ederek bahçedeki gizli bir geçitten Kafur ağacının kovuğuna düşer. Orada, Totoro adını verdiği baykuş, tavşan, panda karışımı dev bir yaratıkla tanışır ve arkadaş olurlar (Görsel 2).

Görsel 2. Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Sahneleri

1.3.3. Rüzgâr Yükseliyor

Rüzgâr Yükseliyor filmi, Miyazaki'nin Tatsuo Hori tarafından 1937 yılında yazılan The Wind Has Risen isimli kısa hikâyeyi yorumlayarak 2009 yılında hazırladığı manganın animasyon uyarlamasıdır. Film, 2. Dünya Savaşı'nda kullanılan Mitsubishi A6M Zero hava uçağının tasarımcısı Jiro Horikoshi'nin biyografisini konu almaktadır.

Uçak mühendisi olan Jiro, bir şirkette işe başlamaktadır. Sağlam ve dayanıklı uçak yapmaya çalışan şirket, Alman teknolojisini öğrenmeye çalışmaktadır. 2. Dünya Savaşı başlamak üzereyken ordu, şirketten savaş uçağı yapmasını istemektedir ve bu görev Jiro'ya verilir. Görsel 3'te Jiro ve yaşadığı çevre yer almaktadır. Konusu bu kavramlardan geçen animasyonda, yaşadıkları alanlarda peyzaj öğelerine rastlanmaktadır.

Görsel 3. Miyazaki'nin Rüzgâr Yükseliyor Animesindeki Jiro ve Yaşadığı Çevre Sahneleri.

2. Bulgular

Seçilen 3 adet animenin peyzaj olguları bu bölümde tek tek incelenmiştir. Animelerde kullanılan ve tespit edilen bitkilere yer verilmiştir. Her animeye özgü olarak peyzaj öğelerinin genel formları ve kullanım yoğunluklarından bahsedilmiştir.

2.1. Rüzgârlı Vadi

Animede, savaştan sonra çeşitli zehirli gazların çıkışından sonra oluşan zehirli diyar, zehirli orman olarak tanımlanan kendini koruyan doğada kullanılan bitki formları, genel olarak bizim su altında görebileceğimiz bitki formlarıdır. Zehirli diyar, görsel 4'te gösterilmiştir.

Görsel 4. Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Zehirli Diyar Sahneleri

Tohumları polen niteliğinde ve ölümcül olan zehirli diyarın bu polenleri, *Taraxacum officinale* (Karahindiba) bitkisine benzemektedir. Zehirli diyarın dışında kalan yaşam alanlarında, orman alanları görünmekte olup bitki türleri tespit edilememektedir. Fakat yaşayan halkın, üzüm bağları olduğu gözlemlenmiştir.

Görsel 5'te görüldüğü üzere, Prenses Nausicaa zehirli diyardaki bitkilerden örnekler alarak kendi sarayının bodrumunda temiz su ile suladığı bitkileri, zehirsiz hale dönüştürmüştür.

Görsel 5. Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Nausicaa'nın Özel Alanı Sahnesi

İnsan eylemleri sonucunda toprağa, suya, havaya, bitki ve hayvanlara verilen inanılmaz boyuttaki zarar, yaşamın çeşitliliğini ve türlerin zenginliğini insanın da aleyhine olacak şekilde yok olmaya götürmektedir.

Animeler, insanların doğayı zehirlediğini, çevre sorunlarının aslında kirlilikten meydana geldiğini, doğanın bir şekilde kendini tekrar yenileyebildiğini açıkça anlatmaktadır. Zehirli ormandaki tüm ağaçlar, aslında zehiri emiyor ve ölüyor. Bu ölen ağaçlar, yer altında temiz bir kuma dönüşüp insanların yaşam döngüsüne destek oluyorlar. Animede, Ohm denen böcekler ise, zehirli diyara zarar vermek ve yok etmek isteyen herkesten, bu temizlenmiş alanı koruyorlar.

Rüzgâr Vadisi'nin Nausicaa'sında insan faaliyetleri ile manzara arasındaki gerilimler, doğanın arınma süreçlerine ve kişisel fedakârlığa vurgu yapılarak çözülmektedir. Sonunda, Nausicaa ölür ve yeniden doğar; bu, peyzaj unsurlarının devam eden bir yaratılış çürümesi ve yenilenmesi döngüsünde işlediği fikrini yansıtır. Miyazaki, 1984 yılında filme uyarladığı Rüzgârlı Vadi'de endüstrileşme ve savaşlar yüzünden zehirli atıklarla kirlenmiş ekosistemin insan varlığını tehdit ettiği gelecekteki mahşeri bir dünya betimlemiştir. Miyazaki, doğal çevre pahasına sağlanan sanayi kalkınmasının ve ülkeler arasındaki güç savaşlarının tüm dünyayı yaşanılmaz hale getirmesine değinmiştir.

2.2. Komşum Totoro

Totoro'da sık sık kuşbakışı gösterilen dramatik ve pastoral planlar, tarla manzaraları aynı zamanda Japon nostaljisi sembolize edilmektedir. Anime, annesi hasta olan bir ailenin, babaları ile birlikte hastaneye yakın olan bir kırsal alana taşınmalarıyla başlamaktadır. Bu kırsal alan, bizim köy diye tanımlayabileceğimiz, tarım ile uğraşan insanların olduğu, herkesin kendine ait bahçesi olan bir alandır. Köy alanında dikkat çeken peyzaj öğelerini incelediğimizde, köy halkının çoğunlukla çeltik tarlalarıyla uğraştığı görülmektedir. Etrafı orman ile kaplı köyde, kırsal peyzaj öğelerinin fazla olduğu açıkça görünmektedir (Görsel 6).

Görsel 6. Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Çeltik Tarlaları Sahnesi

Ev bahçelerinde, *Althaea officinalis* (Hatmi Çiçeği), *Hydrangea macrophylla* (Ortanca), *Nymphaea sp.* (Nilüfer), *Pittosporum tobira 'Nana'* (Yıldız Çalısı), *Chamaerops excelsa* (Palmiye) bitkileri net olarak algılanabilmektedir. Her evin bahçesi, peyzaj mimarisine uygun olarak bitkiler ile çit oluşturulup mahremiyet sağlanmıştır. Bazı bahçelerde, *Bambusa vulgaris 'Striata'* bitkisinin de çit bitkisi olarak kullanıldığı görülmüştür. Animede kullanılan diğer bitki türleri ise, tarımsal ürün olarak adlandırabileceğimiz bitkilerdir. Burada, *Helianthus annuus L.* (Ayçiçeği), *Zea mays* (Mısır), *Solanum lycopersicum* (Domates), *Cucumis sativus* (Salatalık), *Solanum melongena* (Patlıcan), *Phaseolus vulgaris* (Taze Fasulye), *Cucurbita moschata* (Balkabağı), *Mentha piperita* (Nane) kullanılmıştır. Yeni eve taşınan ailenin evinde, *Cinnamomum camphora* (Kafur ağacı) kullanılmış olup, bahçede ve evin içinde *Quercus robur* (saplı meşe) palamutlarına rastlanmaktadır. Animede, sihirli diyara kafur ağacında açılan yarıklardan geçilirken, Totoro ile palamutların birer kafur ağacına dönüştüğü gözlemleniyor. Köyde, yürüyüş yollarının yanlarında sıkça çay bahçelerinin olduğu görülmüştür. Görsel 7' de çay bahçeleri gösterilmiştir.

Görsel 7. Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Çay Bahçeleri Sahnesi

2.3. Rüzgâr Yükseliyor

Animede, uçak mühendisi bir gencin sağlam ve dayanıklı bir uçak yapma macerası anlatılırken peyzaj öğelerine dikkat çekilmiştir. Anime konusunu anlatırken mekân algısını da vurgulamıştır. Uçsuz bucaksız kırsal peyzaj ögesi tarlalar görünürken, bu alanlarda *Salix sp.* türlerine de rastlanmaktadır. *Pinus sp.* türleri sıklıkla görünmekte olup ev bahçelerinde *Pittosporum tobira* 'Nana' (Yıldız Çalısı) bitkileri dikkat çekmiştir. Seçilen diğer animelere oranla tür konusunda tahminler çok yapılamamaktadır. Görsel 8, animede gösterilen orman alanıdır. Animede, sahnelerin arkasında görünen peyzaj alanlarında iğne yapraklı ve geniş yapraklı bitkilerin sık sık kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Görsel 8. Miyazaki'nin Rüzgâr Yükseliyor Animesindeki Orman Alanı Sahneleri

Jiro'nun şefinin evinde, iç mekân bitkisi olarak *Spathiphyllum wallisi* (Barış Çiçeği) görünmektedir. Yine dış mekânı incelediğimizde *Helianthus annuus* L. (Ayçiçeği), *Hedera helix*. (Orman Sarmaşığı) rastlanırken, animenin en ilgi çekici peyzaj bitkisi kuşkusuz ki Japonya'nın meşhur *Prunus serrulata* (Kiraz)' sıdır. Animede, bahar döneminde bitkinin sıkça görüldüğü gözlemlenmiştir.

Sonuç

Miyazaki'nin anime filmleri her zaman insan ve doğa arasındaki ilişkiyi ortaya koymakta ve ikisi arasındaki dengenin kırılmasına dair bilinçaltı mesajları

taşımaktadır (Lahiri, 2014: 2). Hayao Miyazaki'nin seçilen üç eserinde, konuları birbirinden çok farklı olsa bile peyzaj unsurlarının ön planda olduğu gözlemlenmiştir. Miyazaki, doğayı bazen distopik olarak ifade ediyor olsa da güzel bir şekilde betimlemiştir. Peyzaj öğelerinin sıkça rastlanıldığı animelerde, ağaçlar, çalılar ve çiçekler bazen form olarak tanımlansa da çoğunun türleri tamamen tespit edilmiştir.

Rüzgârlı Vadinin zehirli ormanı dışındaki tüm animelerde kullanılan bitki türleri, günlük hayatta sıklıkla rastlayabileceğimiz türler olması, anime dünyasında peyzajın ön planda olduğunu vurgulamaktadır. Mekân kavramı, sadece bina ve iç mekân olarak kalmamış peyzaj öğeleri olarak da ön plana çıkmıştır.

Animasyonlar, peyzaj mimarlığı meslek disiplinleri arasında olmalıdır. Nasıl ki bir park tasarlandığında, kullanıcıya mekânda kendini doğa ile bir bütün olarak hissetmesi amaçlanıyorsa, animelerde kullanılan peyzaj, izleyicisine kendini doğanın içinde olma hissi aktarılmalı ve kullanılan bitki türleri ile aslında günlük hayatta her zaman gördüğü bitkilerin sıcaklığı hissettirilmelidir.

Kaynakça

- Akören, A.N. (2018). "Çizgi Film ve Animasyon Eğitiminde Son Eğilimler". *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Etkileşim*, 1 (2), 124-141.
- Benjamin, W. (1969). "The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction, in Hannah Arendt" (ed.) *Illuminations*, (Trans. Harry Zohn). New York: Schocken Books.
- Bigelow, S.J. (2009). "Technologies of Perception: Miyazaki in Theory and Practice". *Animation*, 4 (1), 55-75.
- Buck-Morss, S. (1989). *The Dialectics of Seeing: Walter Benjamin and the Arcades Project*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Chan, M. (2015). "Environmentalism in Nausicaä of the Valley of the Wind and Princess Mononoke". *The Animated Landscape History, Form and Function*. Edited by C. Pallant. Newyork: Bloomsbury, 93-108.
- Derdiyok, R. (2019). *Çizgi Romanlarda Kadın Karakterlerin Nesneleştirilmesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme ve Bir Çizgi Roman Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Gravett, P. (2008). *Manga Japon Çizgi Romanının Tarihi*. (Çev. Rüstem Baksoy). İstanbul: Plan B.
- Kamacıoğlu, B. (2017). "Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Hayao Miyazaki Çizgi Filmleri". *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Eskişehir: 7 (2), 1-18.
- Koç, K. (2020). "Ülke Tanıtımı: Japonya". *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Ankara: 4 (1), 125-134.

- Lahiri, H. (2014). "Reality Through Fantasy: Miyazaki Hayao's "Anime" Films". *The Asia Pacific Journal*, 12 (39), 1-5.
- Mayumi, K., Solomon, B.D. ve Chang, J. (2005). "The Ecological And Consumption Themes of The Films of Hayao Miyazaki". *Ecological Economics*, S54, 1-7.
- Mumcu, S., Yılmaz, S. (2018). "Anime Landscapes As a Tool for Analyzing the Human-Environment Relationship: Hayao Miyazaki Films". *Arts*, 7 (16), 1-16.
- Parlak, İ. (2019). *Japon Manga ve Anime Sanatının Cosplay Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Sağlık, A., Alkan, Y., Kelkit, A., Devocioğlu, N.E., Sağlık, E. (2016). "Meydanların Kent Kimliği Üzerine Etkileri: Çanakkale İskele Meydanı". *Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, S2, 1-12.
- Taşar, İ. (2015). *Anime Filmlerinde Kent Yorumlamaları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Telci, A.Ş. (2010). *Miyazaki Sinemasında Japon Toplumunun Yansıması*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turanalp, S. (2019). *Animasyon Sinemasında Dinî ve Ahlakî Değerlerin Sunumu: Hayao Miyazaki Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakça

Soft Power Matters In Asia, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2005/12/05/commentary/world-commentary/soft-power-matters-in-asia/>. (Erişim Tarihi: 18.02.2021).

Görsel Kaynakça

- Görsel 1.** Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Prenses Nausicaa, Ohm ve Zehirli Diyar Sahneleri. <https://www.netflix.com/tr/title/70019062?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 2.** Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Sahneleri. <https://www.netflix.com/tr/title/60032294?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 3.** Miyazaki'nin Rüzgâr Yükseliyor Animesindeki Jiro ve Yaşadığı Çevre Sahneleri. <https://www.netflix.com/tr/title/70293674?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 4.** Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Zehirli Diyar Sahneleri. <https://www.netflix.com/tr/title/70019062?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).

- Görsel 5.** Miyazaki'nin Rüzgârlı Vadi Animesindeki Nausicaa'nın Özel Alanı Sahnesi. <https://www.netflix.com/tr/title/70019062?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 6.** Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Çeltik Tarlaları Sahnesi. <https://www.netflix.com/tr/title/60032294?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 7.** Miyazaki'nin Komşum Totoro ve Kızları Animesindeki Çay Bahçeleri Sahnesi. <https://www.netflix.com/tr/title/60032294?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).
- Görsel 8.** Miyazaki'nin Rüzgâr Yükseliyor Animesindeki Orman Alanı Sahneleri. <https://www.netflix.com/tr/title/70293674?source=35>. (Erişim Tarihi: 19.02.2021).